

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Karel Havlíček

Prof. dr. Jan Bílek šedesátníkem

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 12 (1967), No. 3, 165

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/139334>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1967

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

činnosti pedagogické. Jeho pečlivé a promyšlené přednášky hluboce ovlivňovaly znalosti a životní názory jeho posluchačů.

Do dalších let přejeme akademiku Fr. Čechurovi plné zdraví a životní spokojenost.

Bohumil Rovný

PROF. DR. JAN BÍLEK ŠEDESÁTNIKEM

Pro naše čtenáře je asi překvapením, že stále svěží prof. dr. JAN BÍLEK se letos dožívá šedesáti let. Narodil se 15. května 1907 ve Žďáru u Turnova a studoval na tehdejší turnovské reálce. Zní dnes jako pohádka, že prakticky celých těch sedm let chodil ze Žďáru do Turnova denně pěšky; nebylo jistě pohodlné absolvovat tuto 7 km dlouhou cestu dvakrát denně, samozřejmě i v zimě. Pohodlnosti odykl tedy J. Bílek už v mládí a ani dnes jí nepropadá.

Po maturitě v roce 1926 studoval matematiku a fyziku na přírodovědecké fakultě v Praze, kde v roce 1931 složil státní zkoušky pro učitelství a v roce 1936 dosáhl doktorátu přírodních věd. Další léta strávil na středních školách a po válce přešel jako asistent na Vysokou školu chemicko-technologickou, kde působí dodnes. V roce 1952 tu byl jmenován docentem a v roce 1959 profesorem matematiky. Přitom od roku 1949 je vedoucím katedry matematiky. K výčtu osobních dat sluší ještě poznamenat, že v letech 1953–56 byl J. Bílek děkanem fakulty organické technologie a že v roce 1966 byl znovu zvolen děkanem fakulty automatizace a ekonomiky chemické výroby na téže vysoké škole.

Hlavním oborem Bílkovým je algebraická geometrie, z níž vydal řadu prací. Je typickým představitелеm progresivního vědce. Ačkoli původně jako žák akademika B. Bydžovského vyšel z klasické algebraické geometrie, neustrnul na této tématice a soustředil se na moderní algebraickou geometrii, užívající výsledků abstraktní algebry. Algebraická geometrie prodělala totiž ve shodě s celkovým vývojem matematiky ve dvacátém století prudký rozvoj a Bílek jej stačil vzdychky sledovat do nejmodernějších partií. Hlavní jeho výsledky tu lze stručně charakterizovat jako zobecnění teorie korespondencí mezi dvěma varietami nad tělesem charakteristiky nula pro případ variet nad tělesem libovolné charakteristiky; korespondence je tu definována jako podvarietu kartézského součinu daných variet.

S těmito pracemi úzce souvisí známý Bílkův seminář, v němž se už přes deset let vychovávají naši noví odborníci. Navštěvují jej mladí matematikové z Prahy, ale i z Plzně, Liberce, Bratislavy atd. Příležitostně tu přednášejí i cizinci. Bílkovy práce, třebaže vydané česky, nalezly ohlas hlavně v NDR. — Pro naši odbornou činnost má tato Bílkova práce nesmírný význam. V době druhé světové války byla totiž naše věda úplně odříznuta od ostatního světa, a právě tehdy algebraická geometrie prodělala velký pokrok. Bílek zvládl tyto partie a je jeho velkou zásluhou, že v nich vychovává mladé odborníky. Tím zaplnil mezeru, která u nás přirozeně válkou vznikla. Znamenalo to ovšem práci nemalou, zvláště uvážíme-li obtížnost moderních metod abstraktní algebry.

Příčina úspěchů Bílkova semináře není ovšem jen v jeho vědecké práci. Zřejmě tu hraje roli také Bílkova láska ke škole, kladný poměr k mládeži a dobrý pedagogický takt, s nímž dovede mladé lidi pro věc získat. Jeho pedagogické zkušenosti uplatňují se i v jeho skriptech z různých partií matematiky, jež vyšla už v několika vydáních. Jeho skripta jsou oblíbená na různých našich vysokých školách a také v Lidové universitě pražské. Těmto zdařilým skriptům předcházela hned po válce také Bílkova spolupráce na některých středoškolských učebnicích.

Veškerou tuto činnost dovedl J. Bílek skloubit i s úlohou starostlivého otce tří dětí; jeho lidský profil doplňuje i to, že je u svých spolupracovníků velmi oblíben.

Prof. J. Bílek nepatří však k těm lidem, kteří v šedesáti letech skládají ruce v klín. To vědí všichni, kteří ho znají. Přejeme mu k této další činnosti neutuchající síly, plné zdraví a samozřejmě i radost v práci a v osobním životě.

Karel Havlíček